

DEN SVENSKA SITUATIONEN I FINLAND

Ärade festpublik, mina damer och ~~h~~ herrar

Jag öppnar det vänst~~ra~~/radikala ögat/ och plirar. Det högra/konservativa/ vill inte öppnas. / Det blundar igen. Jag ligger som jag bäddat/lever i det förflutna/sover i det närvarande.

I det tillkommande vaknar mina barnbarn.

O tuppar i Åboland, Nyland, Österbotten/ i traditionens namn/ anklagar jag er/ för ofinlandssvensk verksamhet.

Dessa citerade rader är tagna ur Mauritz Nylunds diktsamling Ofinlandssvensk verksamhet som utkom för något år sedan. Raderna är provokatoriska, författaren är en sk. radikal finlandssvensk, inte alldeles ung, men ändå en av dem som personifierar de annorlunda tänkande finlandssvenskarna, om man får ~~en~~ tro vår tidningspress och dess ~~van~~ traditionella värderingar.

Jag börjar mitt anförande vid denna svenska dagsfest med ~~en~~ detta citat helt avsiktligt och med en speciell motivation. Jag försöker, ärade åhörare, anlägga ett aktuellt <sup>politiskt</sup> perspektiv på denna dag 6 november, med allt vad den i alla fall innebär för oss som i Finland har svenska som modersmål och som bildar en minoritet, livskraftig och vital, men trots det obönhörligt avtagande. Vi ser det fortfarande som en oavskiljbar del av vår ~~svenska~~ svenska kulturtradition att på Gustav Adolfs dag samlas för att hylla vårt svenska arv. Men låt oss inte endast använda detta enastående samlingstillfälle, som den store förfadern skänkte oss genom sin vision om det svenska Europa, ~~för vilket han i sin tur skänkte sitt liv~~ till tomma fraser. Det är dags, att tala i dagens termer, vilket språk man än använder sig av.

Detta år, anno 1967, firar vi femtioårsdagen av den finländska självständighetsförklaringen. Detta år ger också en alldeles speciell färg åt firandet av svenska dagen, eftersom svenskarna de facto spelat en ytterst aktiv roll i det finländska samhällets utveckling under dessa femtio år. Det är ett märkesår i vår historia, men jag tänker låta dem som håller tal om en månad blicka tillbaka och anlägga historiska perspektiv, ~~xxxxxx~~ Svenska dagen kunde visserligen detta speciella år ge anledning till en analys av vad finlandssvenskarna i själva verket betytt ~~xxxxxx~~ för Finland under dess femtioåriga historia, men vida viktigare är i alla fall följande halvsekel och därför är det motiverat att utgå från dagens situation, som är såväl ytterst kontroversiell som intressant.

Det kunde utåt förefalla som om detta år inte med undantag för detta speciella femtioårsjubileum som självständig stat skulle erbjuda något alldeles särskilt intressant analysobjekt, inte heller ur finlandssvenskarnas ~~xxxxxxxx~~ synvinkel, och det ligger mycken sanning i detta påstående. Detta år är något av ett politiskt mellanår utan val, vi får vänta till efter presidentvalet på eventuella omställningar på regeringsplanet, och nästa höst då kommunalvalen ~~gårxzxxxtaxxx~~ förrättas får vi först egentligen veta vad som håller på att ske i landet, och främst vad som sker i det svenska Finland. Men detta ger just en ypperlig anledning till något av ett mellanboks slut, en lägesöversikt som kunde tänkas ge oss en hänvisning om var vi för tillfället står.

Jag vill inte förneka, att mina uppfattningar om de svenska problemen, som jag här skall försöka ge uttryck för, är rätt subjektiva. Det är uppfattningar ~~xx~~ som rör sig inom den grupp för vilken Mauritz Nylunds Ofinlandssvensk verksamhet ~~xxzxxixkxxx~~ är aktuell, en grupp som plirar med sina, kanske ljusblå, men dock radikala ögon, och som uppriktigt sagt anser att mycket i vårt finlands-

svenska samhälle ligger som det bäddat, lever i det förflutna, sover i det närvarande.

Men det är fel att säga att det finlandssvenska samhället skulle vara ett helt stillastående ~~samhälle~~ vatten. Det har under den senaste tiden skett en hel del som har ändrat bilden, medfört attitydförändringar, och utvecklingen har gått rätt oförmärkt mot drag som kan betraktas som positiva. Ett drag som är tydligt märkbart ~~idag~~ idag är en ~~viss~~ viss förmåga att ifrågasätta myter som börjar göra sig gällande på svenskt håll och som bör hälsas med glädje. En dylik myt är den politiska enigheten, som tidigare förutsattes vara helt utom all diskussion. Idag ser man rätt litet av den, Om det ~~har~~ i framtiden kommer att vara en svaghet eller styrka kan man naturligtvis diskutera, men ett faktum är att teorin om en politisk ~~enkelt~~ <sup>enkelt</sup> samling kring det svenska språket är ohållbar ~~idag~~ och har varit det länge. Idag måste man vara mycket förblindad för att inte se detta som en sanning.

Den svenska befolkningen har naturligtvis alltid företett olika politiska ~~synpunkter~~ åsikter och handlingslinjer. Svenska folkpartiet har ibland varit enigt i de avgörande rikspolitiska frågorna, och det har ~~också~~ också funnits en svensk vänster under så gott som hela vår självständighetstid. Trots det kan man säga, att bilden klarnat först nu, och det ger en möjlighet att bättre studera den finlandssvenska situationen.

Det började blåsa vänstervind på nytt i Finland i början av detta decennium, ~~20~~ 1964 vann vänstern kommunalvalen och 1966 tog vänstern hem en ännu klarare seger i riksdagsvalet. Denna omsvängning syntes också tydligt på finlandssvenskt håll. Dessa båda val medförde en klarare gränsdragning än förut mellan vänster och höger i ~~svensk~~ vårt finländska samhälle, och helt symptomatiskt skedde samma sak inom den svenskspråkiga befolkningsgruppen. Ett och ett

halvt år efter senaste riksdagsval kan man bara konstatera faktum, oberoende vilken åsikt man än företräder, men det är ändå skäl att rätta till en del missförstånd som länge varit tongivande på många håll i Svenskfinland.

~~Ett missuppfattning~~ En missuppfattning, som ovanligt länge hållit i sig och som jämt förekommer i vår finlandssvenska tidningspress, är ~~denna~~ åsikten om det tillskott av nya krafter som vänstern erhöill för något år sedan. I den svenska tidningspressen ser man ofta ett uttryck som de socialdemokratiska "konvertiterna". Utan att vara provokatorisk vill jag påstå att ~~denna~~ denna uppfattning är felaktig. Det har upprepade gånger sagts i debatter, men det är skäl att påpeka igen, att ~~den~~ den vänsterrättning som skedde bland ~~den~~ den svenskspråkiga ungdomen ~~vad~~ före eller vid senaste val bör ses som en riksomfattande tendens. I ärlighetens namn ~~måste~~ måste man väl erkänna, att endast ett fåtal ~~av dem~~ av dem som idag företräder den yngre svenska vänstern någonsin tillhört något annat läger, av den enkla orsaken, att de först nu kommit med i den politiska bilden. Att påstå motsatsen är som att påstå att man är predestinerad till Svenska folkpartiet. Senaste val var i hela landet ungdomens val, det ~~var~~ var en ytterst omfattande grupp av förstagångsväljare som deltog, och deras åsikter präglade också valresultatet i Svenskfinland. En ny situation uppkom, och jag tror att man kan se den som en mer eller mindre permanent företeelse. Senaste val och ~~den~~ den situation som idag råder har visat, att teorin ~~enligt vilken~~ enligt vilken de politiska idèerna skulle vara döda inte håller streck. Lika litet ~~kann vi~~ kan vi påstå att flykten från Svenska folkpartiet skulle vara något tecken på den svenska kulturens undergång. Vi kan på Svenska dagen år 1967 se ~~närheten till~~ framåt utan domedagsstämming, trots att dagens situationen bär vittne om att språket som bärande politisk idè inte längre fungerar.

En annan företeelse inom den finlandssvenska politiken som talar för teorin om ~~xxxx~~<sup>att</sup> språket förlorat mycket av sin betydelse som bas~~en~~ för politisk verksamhet är situationen inom Svenska folkpartiet inför presidentvalet. Det är en företeelse som knappast någon, oavsett hur stark anhängare man är av någon bestämd politisk inriktning, kan betrakta med skadeglädje. Partiet upplever väl en av de svårare perioderna i sin historia för tillfället och har försetts i en rätt hjälplös situation, genom att linjeindelningen inom partiet~~ä~~ är så ytterst markant inför ~~nextazpresidenxxxx~~ det kommande presidentvalet. Det är en sak att tala om fritt åsiktsutbyte inom partiet och en fullständigt~~ä~~ öppen debatt, och en annan sak att ~~xxxxxxx~~ ständigt ha en dragkamp mellan en äkta ~~xxxx~~ liberalism och en nattsvart konservatism inom ramen för samma parti.

Det har spekulerats om Svenska folkpartiets eventuella ~~xxxxxx~~ inträde i regeringen efter presidentvalet. Tanken låter till en början otrolig, eftersom det knappast kan tänkas att den högerfraktion som för tillfället visar prov på en stor aktivitet på vissa orter skulle kunna gå med på en dylik lösning. Vidare skulle detta politiska avgörande ske under år 1968, då regeringen skall förverkliga den budget som ~~xxxxxx~~ av hela oppositionen med en mun förklarats vara det första steget mot ~~xx~~ socialism. Men om SFP skulle accepteras som regeringspartner är det inte helt otänkbart att partiet skulle nappa på, med vilken motivering vågar jag mig inte på att gissa.

Den ideologiska gränsdragningen i det finländska samhället som också tydeligt kan skönjas i Svenskfinland för tillfället, har under den senaste tiden tagit sig rätt intressanta ~~xxxxxxx~~ former. Denna linjedragning, som ingalunda borde vara någon överraskning för oss, eftersom vi som finlandssvenskar ofta betonar vår sans och fördomsfrihet, har gett upphov till ett käbbel som ofta tagit rätt bisarra

former. Det bör betonas, att ingen part kan fritas från ansvaret för denna stundtals t.o.m. naiva ordväxling. Det beror väl snarast på att situationen är ny och att alla parter känner sig hotade, men man kan också framhålla, som så ofta då det gäller ~~finnsk~~ finlandssvenska frågor, att vi känner varandra för väl för att kunna debattera sakligt utan att ta till personliga argument. Jag tycker att var och en kunde förena sig med förhoppningen, att ~~erkänna~~ förekomsten av olika ståndpunkter i frågor som är av rikspolitisk och inte snävt språkpolitisk art skulle erkännas under följande halvsekel, ~~xxxxxx~~ som <sup>naturliga</sup> ~~redovisning~~ i staten Finland. Detta kan ~~garanter~~ garantera en fullödigare diskussion och en ännu bättre bevakning av de svenska frågorna än tidigare. Jag tror inte att den rätta politiken ut svensk synvinkel längre är att gadda ihop sig inom en enda, mer eller mindre konstgjord ram, och där slåss som småbarn i en lekhäck.

Vi bör kunna vara tillräckligt mogna att erkänna, att det inte enbart är opportunism, nyfrälst oppositionslust eller personliga motsättningar som avgör våra ställningstaganden. Trots att vi alla har en sak gemensamt, vårt svenska språk, är det fråga om distinkta skiljelinjer i fråga om politisk åskådning. Detta har enligt min mening redan framgått rätt tydligt, men det är inte fullt klart på alla håll. Det har väckt stor bestörtning på borgerligt håll, att höra X "nyfrälsta socialdemokrater" tala om konfrontationspolitik gentemot SFP. Man kan naturligtvis diskutera i det oändliga vad det kan innebära, och varför en kollisionskurs skulle vara nödvändig. Dessa frågor har minsann också väckts på vänsterhåll. Men Idén om en dylik politik kan dock ses mot bakgrunden av det som här sagts om olikheterna i fråga om sättet att se på samhällsutvecklingen. ~~En klar alternativpolitik i de avgörande frågorna~~ En klar alternativpolitik i de avgörande ~~politiska~~ samhällsfrågorna är enligt min mening alltid att föredra, det ger en rikare kommunikation, och det skapar konstruktiva konfliktsituationer.

Denna politiska gränsdragning som några således har föredragit att kalla konfrontationspolitik skulle ingalunda innebära, att man i varje fråga måste stå på barrikaderna, tvärtom. Det är endast fråga om ett erkännande av mångfald också inom den svenska befolkningen, något som vi har lätt att glömma på grund av våra svenska institutioner, vår monolitiska tidningspress och vårt svenska kulturarv som vi slår vakt om.

I mycket har vi nått situationen idag, då vi har möjlighet att ~~från~~ <sup>2. Vasan av</sup> en del delikata ~~sådana~~ konfliktsituationer, som ingalunda är negativa till sin karaktär, ~~sådana~~ få tillstånd en intressant kommunikation. Låt oss ta några exempel på ~~de~~ de frågor som för tillfället är av den största betydelsen för finlandssvenskarna. Den fråga som kanske ~~framstår~~ framstår ~~som~~ som den allra viktigaste ur svensk synvinkel är utbildningsfrågan. Svenska kulturfonden höll sin konferens i Vasa i början av detta år kring utbildningsfrågorna och diskuterade dem ~~på ett~~ ~~en~~ mycket ingående ~~sätt~~. Det framgick, ~~att~~ med all önskvärd tydlighet att utbildningsfrågorna i dagens samhälle inte nog kan betonas och att vi på svenskt håll har allt skäl att noggrant planera vår verksamhet för tillfället. Kraven på en effektiverad utbildning gäller på alla områden, ~~från~~ från grundskolan via yrkesutbildningen upp till högskolesektorn.

I fråga om grundskolan vars uppbyggnadsarbete endast inletts i ytterst blygsam utsträckning, har meningarna varit delade på svenskt håll, och är det väl i viss utsträckning fortfarande. Denna allmänna skolform fick inte allas odelade understöd och oppositionen fanns kvar ända in i det sista. Nu är reformen i alla fall en realitet, som det verkligen lönar sig att ta ställning till för att försöka få det bästa möjliga ut av den. Vid kulturfondens konferens publicerades en rapport över det framtida elevunderlaget i de svenska skolorna, som visade, att läget inte alls är dystert med tanke på ~~underlaget~~ underlaget. Visserligen har antalet finlandssvenska ungsomar, som



I och för sig är väl denna tendens inte så underlig. Det finländska samhället har fått upp ögonen för internationell växelverkan, samtidigt som man kan säga, att vårt skolsystem hittills inte kunnat ge en tillbörlig språkundervisning. Resultatet är att svårigheterna vid ~~inrättandet~~ införandet av ett internationellt tänkesätt främst ligger på det rent praktiska planet. Det gäller att hitta en kommunikationsformel, och i Europa är denna formel onekligen engelskan.

Samtidigt är det naturligt att vi som svenskar går in för att betona svenskans ställning som ~~väggpapper~~ brobyggare, och att vi betonar den betydelse tvåspråkigheten i alla fall har för ett folk som Finlands. Och då man talar om tvåspråkighet ligger det ju naturligare att med det andra språket avse svenskan.

Då debatten i tidningspressen om språkundervisningen pågick tog den sig i alla fall en del betänkliga drag. ~~Det~~ betonades 3 början betydelsen av tvåspråkigheten som sådan, vilket är helt korrekt, men sedan ~~gick~~ slog diskussionen över i en allmän klagolåt över hur de svenska intressena kommer att förbisedda och hur den svenska minoriteten ser sin ställning försvagas. Är detta sant? Jag tror det personligen inte.

Det har och kommer alltid att vara naturligare och lättare för en svensk att lära sig ~~xxxx~~ t.ex. engelska av rent ~~fx~~ filologiska skäl. Samtidigt har vi redan ett trumfkort på handen genom vår kunskap i svenska som ger oss kommunikationsmöjligheter med det övriga Norden utan svårigheter. Det är inte så mycket vår ställning som finlandssvenskar som bör beklagas som det faktum att det också vore önskvärt för Finland i högsta grad att tvåspråkigheten som sådan breddade ut sig, eftersom vår växelverkan och vårt samarbete med det övriga Norden i alla fall står oss närmast. Vi finlandssvenskar kan inte i längden drömma om att fungera som ~~xxx~~ förmedlare av de nordiska inslagen i ~~finlän~~ det finländska samhället och på motsvarande sätt överföra de finländska impulserna till det övriga Norden. Vår

kapacitet är alltför liten för det. Det enda vi kan hoppas på är att en ökad aktiv tvåspråkighet utbreder sig i Finland, eftersom vårt land alltför länge varit isolerat från det övriga Europa. Och inoch för sig är det inte en katastrof om man i grundskolan i Kajana beslutar sig för engelska som första främmande språk, via engelskan kan man också lättare komma över till svenskan, precis som tvärtom. I dagens ~~å~~ läge tror jag också man kan säga, att tvåspråkigheten breder ut sig på ett glädjande sätt. Om det nordiska samarbetet, som fungerar på praktiskt taget varje område i vårt samhälle skulle bero på finlandssvenskarna skulle det knappast vara mycket bevänt med det, vi har så många egna problem att lösa att vi helt enkelt inte skulle räckas till för detta ~~speciella~~ krävande ambassadörsjobb. Finland utvecklas till en stat, där antalet personer med svenska som modersmål minskar ~~enligt~~ i mindre utsträckning än vad antalet svenskatalande ökar.

En annan ytterst viktig fråga i dagens Finland är de administrativa reformer som planeras ~~in~~ inom lokalförvaltningen. Det gäller för finlandssvenskarna att rätt snabbt ta ställning till ~~hur~~ hur man vill att de framtida områdena skall se ut, eftersom regionplanering och kommunreform är dagens verkliga slagord. Det är många problem som aktualiseras i samband med de förvaltningsmässiga reformerna som planeras. För att nämna några: hur skall kommunsammanslagningar och andra nyordningar ~~för~~ genomföras för att vi ~~skall~~ i fortsättningen skall ha livskraftiga och fungerande områden. Det har ~~ju~~ ju redan slagits fast, att den nuvarande kommunindelningen inte motsvarar dagens krav. Hur skall vi kunna lotsa oss fram mellan procentgränserna på en del orter för att bevara deras tvåspråkighet, vilket i synnerhet kan ~~bli~~ bli aktuellt efter ~~folkräkningen~~ folkräkningen år 1970, som inte väntas vara alltför positiv från svensk synpunkt sett. Hur skall vi kunna slå vakt om ~~de~~ de svenska intressena i fråga om kultur och social service i denna tid av snabba omdaningar?

Det är fullt klart att inget av dessa för oss finlandssvenskar idag livsviktiga problem kan lösas genom en rabiatt språkpolitik ~~och en rabiatt språkpolitik~~ som förs ur skyttegravar. Problemen i dagens Finland, sysselsättningspolitiken, ~~och den~~ industrialiseringen och en förnuftig lantbrukspolitik ~~och en förnuftig lantbrukspolitik~~ är i hög grad aktuella också i våra svenskbygder, och det ger en fingervisning om att det inte är några särfrågor vi i grunden sysselsätter oss med. I alltför många kommuner ~~har~~ i det svenska Finland har språkfrågorna ~~alltför~~ länge fått dominera över de egentliga sakfrågorna, ~~och~~ och följden har varit arbetslöshet, emigration och flykt från landsbygden. Det är klart att språkfrågan som sådan har betydelse för kulturklimatet och trivselen i sin helhet, men det är lika klart, att dagens problem inom den ekonomiska sektorn inte kan lösas genom ett alltför starkt fasthållande vid de språknationella argumenten.

Det förefaller alltså som vi i dagens läge skulle stå inför en situation, då vi inte alltid har klart för oss, att även om vi idag sover i det närvarande, kommer våra barnbarn att vakna i det tillkommande, för att igen tala med Mauritz Nylunds ord. Denna situation måste vi förbereda oss på, det är inte längre ~~försvärsligt~~ <sup>försvärsligt</sup> att gå omkring och anklaga varandra i traditionens namn för ofinlandssvensk verksamhet. Problemen bör kunna hållas isär och ses i sitt verkliga sammanhang.

Då våra svenska kommunalmän idag sitter och funderar på hur de administrativa reformerna borde gestalta sig bör de ha i minnet, att endast ett ekonomiskt livskraftigt och dynamiskt område i våra svenskbygder har en chans att bevara sin ~~svensk-karaktärliga~~ karaktär, om den svenska jorden inte kan ~~ge~~ erbjuda trygghet och trivsel för sina bebyggare är det likgiltigt vems jord det är. Vidare är hela idén om den svenska jorden småningom mogen för avskrivning, ~~och~~ Meningen med de lokalpolitiska administrativa reformerna får inte vara

att stänga några gränser. Endast genom en öppen växelverkan mellan de båda språkgrupperna kan vi nå den grad av tvåspråkighet i Finland vi som svenskar ser som önskvärd.

Tryggandet av det svenska kulturklimatet har att göra med totalplaneringen inom Svenskfinland. Lokalpatriotism borde inte längre få förekomma då vi diskuterar placeringen av ~~finländska~~ svenska utbildningsinstitutioner som yrkeskolor, tekniska utbildningsanstalter och högskolor. Det är endast siffrorna som där är avgörande, vilket ~~byggdbehov~~ område behöver dylika institutioner för att kunna stå sig i konkurrensen.

Vi har i dagarna begåvats med en statskommitté som på nytt skall försöka kartlägga minoritetsbehoven i Finland, med tonvikten lagd speciellt på de svenska och finska minoriteterna. De frågor som jag här berört ~~är av central betydelse för den svenska minoriteten~~ intar en central position i kommitténs arbete, och det säger en hel del om omfattningen av det uppdrag kommittén erhållit. Det är ~~en stor~~ glädjande ~~omständighet~~ att på denna Svenska dag kunna konstatera, att våra svenska problem ingalunda lider brist på uppmärksamhet. Därav vittnar det intresse för den parlamentariska kommittén som visats i vår tidningspress. Men viktigare än att kommittén som sådan tillsatts, är att den är representativ för vårt politiska liv i högsta grad, alla partier ~~är representerade~~ har representanter i detta organ, och det innebär naturligtvis, att de ~~svenska~~ problem som vi på finlandssvenskt håll brottas med i viss mån kommer att vara i förgrunden en tid framåt också inom alla politiska grupperingar på finskt håll. Detta bär vittne om den förändrade inställning till våra problem vi kan inregistrera den 6 november 1967: Samtidigt som vi med tillfredsställelse noterar detta är det klart att kraven på oss själva för tillfället är rätt stora.

~~Detta är en situation som vi måste vara beredda att möta~~

Ett ofta tillgripet recept ~~är~~ i situationer ~~där~~ meningarna är delade är att helt enkelt koncentrera sig på de frågor som är gemen-

samma och negligera de andra. Detta är en farlig utgångssattityd, eftersom man samtidigt förnekar förekomsten av konflikter och ~~ändå~~ aldrig kommer åt att lösa de verkliga problemen. Jag vet inte huruvida detta kan anses vara typiskt för oss svenskar. Vi debatterar mer än andra, <sup>trots att</sup> vår debattnivå ~~är dessutom~~ <sup>är</sup> inte särskilt hög, men samtidigt <sup>har vi</sup> våra gemensamma svenska problem om vars lösning det ofta förutsätts att vi skall vara eniga.

Vi är väl i stort sett eniga om att det svenska språket bör bevaras i Finland och att vi bör verka för en aktiv tvåspråkighet. De metoder som används för uppnåendet av dessa målsättningar kan redan väcka litet mer diskussion, men gemensamma nämnare finns också för dem. Vad vi däremot inte bör glömma, är att också vår svenskspråkiga befolkning företräder olika skikt, olika klasser om man så vill, och att dess åsikter därför på ett naturligt sätt bör divergera. Därför är det med en stark betoning av betydelsen av åsiktsdifferenser om de djupaste frågorna i samhällslivet jag avslutar detta tal vid de svenska borgarnas <sup>och</sup> socialdemokraternas ~~och~~ ~~folkdemokraternas~~ gemensamma Svenska dagsfest i Karis. Jag hoppas att ingen av dessa grupper skall stagnera i sina strävanden att lösa samhällets problem, eftersom ~~mångfald~~ mångfald är ~~grund~~ grunden för en verksam demokrati, ~~Språket~~ ~~och~~ ~~alla~~  ~~dessa~~ ~~grupper~~ ~~har~~ ~~etablerats~~ ~~i~~ ~~vårt~~ ~~svenska~~ ~~Finland~~ ~~och~~ ~~rötterna~~ ~~torde~~ ~~redan~~ ~~vara~~ ~~så~~ ~~djupa~~, att ingen av dessa grupper ~~kan~~ längre kan tänka sig någon fullständig monopolställning inom den finlandssvenska politiken. ~~Låt~~ ~~oss~~ ~~hoppas~~ <sup>att</sup> diskussionen på det politiska planet fortsätter och aktiveras ytterligare, eftersom det för samhället framåt, och låt oss hoppas att vi kan föra denna diskussion på svenska ännu under en lång tid i Finland.